

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pesmištev, se prodajajo po 3 nrv. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabržini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornberga itd. Zastarele števe po 5 nrv. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širahosti 1 kolona. OENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema inšertni oddelak uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in utočljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorako.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbe brez dopolnane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kren 2-30, za pol leta Kren 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankevana pisma se ne sprejemajo in nekepele se ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Naradni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik **STEFAN GODINA**. Lastnik koncesije lista „Edinost“. — Nastanila Tinkarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Pošilje-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON R. 11-57.

Državni zbor odgodjen!

Bo razpuščen? Volitve na jesen?

Državni zbor je torej odgodjen. Temu bo sledil bržkone razpust. In zakaj vse to? Zato, ker opozicija ni hotela slepo parirati! Ker ni hotela kar na komando dovoliti proračunskega provizorija! To je vendar nekaj naravnost nezasišane! Dolžnost večine je, da poskrbi za pravočasno rešitev državnih potrebščin, a dolžnost vlade je, da dá parlamentu za to potrebnega časa. Bienenrth ni storil tega. Če je prišel v škripce, je torej sam kriv in bi moral iti — on! Mesto tega pa ostaja on in pošilja domov — parlament!

Seveda zapoje sedaj § 14. Ali koliko časa pojde to? Dolgo vsakako ne. Sedanji parlament umira, a z njim umira tudi sedanji zistem. Bienenrth izkoplje sicer grob sedanjemu parlamentu, a s tem gotovo tudi zistemu! Največa sreča za Avstrijo in njene narode bi bila, če bi bil on tudi zadnji zastopnik tega nesrečnega zistema.

DUNAJ 27. Na povabilo ministerskega predsednika se je danes opoldne vršila konferenca večini pripadajočih članov proračunskega odseka. Ministerski predsednik baron Bienenrth je izvajal, da se nade, ki si jih je moglo gojiti po zadnji seji proračunskega odseka, da utegne vendar le priti do spremembe nazorov strank pripadajočih „Slovanski Enoti“, žal niso izpolnile. To da dokazuje dovoljno že današnja seja odseka. On je sicer imel priliko, da se je informiral o vladajočem razpoloženju in da si ni dobil oficijelnih sporočil, je vendar zadostno orientiran o položaju. Češki poslanci da bi bili pripravljeni odnehati le v slučaju, ako bi se že sedaj izvršila primerna rekonstrukcija kabineta v smislu njih zahtev, ali pa vsaj, da bi se jim dalo zagotovilo, da se to izvrši v najkrajšem času. Sicer nameravajo Čehi tako zavlačiti razprave o proračunskem provizoriju, da bo rešitev istega do prvega aprila nemogoča in bi se s tem izsililo ex-lex stanje. Ko bi bilo to doseženo, se sme vsekako nadeti, da „Slovanska Enota“ početkom prihodnjega meseca ne bi več ovirala rešitve proračunskega provizorija.

Po mnenju Bienenrtha je sedaj vsaka rekonstrukcija izključena. Tudi ex-lex stanje on odklanja. Gre se za princip. — Ko bi opozicija pozneje pripustila, da bi bila predloga rešena, bi bila to kot nekaka milost. Gre se namreč zato, da se pripravi vladi in večini politični poraz, da bi se dokazalo, da obe skupaj nista v stanu skrbeti za ustavno vodstvo državnih poslov.

Tak vseh opozicije pa bi bil zelo škodljiv toliko za vladu, kolikor za stranke večine. Zato se ministerskemu predsedniku zdi, da je daljno plodonosno delovanje zbornice izključeno.

Konečno je ministerski predsednik izjavil, da vlada ni še ničesar sklenila niti glede razpusta, niti glede drugih odredb.

DUNAJ 27. Vlada pošlje že danes pismo predsedniku poslanske zbornice, dr. Pattaju, v katerem mu sporoči cesarjev odlok, da je zbornica odgodjena. Rok novih volitev ni še določen. Ministerstvo bo še pretresavalo, bo-li primerno razpisati volitve v mesecu

juliju. Ker je pa v tem mesecu žetev in ker je radi vročine mnogo volilcev na potovanju, je verjetno, da se bodo volitve vršile v začetku jeseni.

DUNAJ 27. Na podlagi cesarskega odloka je bil državni zbor z današnjim dnem odgodjen. Ta odredba je postala potrebna, ker je del opozicijskih strank sklenil ovirati pravočasno rešitev proračunskega provizorija, da bi na vsak način pritisnili večino in vlado v ex-lex stanje. Ker ni vsled tega računati na plodno delovanje parlamenta, a se je bilo od druge strani bati, da bi se s poskusi, zlomiti upor, utegnlo izzvati le poostrenje nasprotstev, zato bi nadaljevanje razprav ne imelo nikakema namena.

DUNAJ 27. Parlamentarna komisija „Slov. Enote“ je po daljši debati sklenila ustrajati pri sklepu od minolega četrtka in zahvalnostjo odobriti postopanje členov „Sl. Enote“ v proračunskem odseku.

Proračunski odsek.

DUNAJ 27. Proračunski odsek je ob 3-30 popoldne zopet pričel razpravljati. Govoril je posl. Levicki. Ob 4-15 ga je načelnik posl. Chiari prekinil in objavil, da mu je pravkar došlo pismo predsednika poslanske zbornice, da je državni zbor z današnjim dnem odgodjen.

Italijanske jubilejne slavnosti.

RIM 27. — O polnoči je strel iz topa naznanil pričetek slavnosti. Vzlic pozni nočni uri je bila po ulicah ogromna množica ljudstva. V klubih, kavarnah in restavracijah so bile prirejene patrijotične manifestacije ob sviranju kraljevske himne. — Kraljici, ki je bila zvečer v gledališču Constanzi, so bile prirejene navdušene ovacije. Ko se je pojavila v loži, se je občinstvo dvignilo s sedežev, orkester je pa zasviral kraljevsko himno.

RIM 27. Točno ob 10. uri je dal zgodovinski zvon s kapitolskega stolpa znak, da kraljevski spreved odhaja iz Kvirinala. Župan Nathan s svojimi zastopniki in občinskimi svetovalci, predsednika senata in zbornice, ministerski predsednik z vsemi člani vlade so se podali k vhodu muzejske palače, kjer so pričakovali kraljevsko dvojico. Kmalu je prišel kraljevski spreved, srebrne trompete kirasirjev so zadonele in vojaška godba je zasvirala kraljevsko himno. Kralj in kraljica v spremstvu vojvode Aosta, grofice Turinske in vojvode Genoveškega, obdani od svojih dvorjanikov, sta vsprejela pozdrave načelnikov oblastij ter sta potem skozi več dvoran korakala v slavnostno dvorano, kjer sta ob navdušenih klicih navzočih sedla na prestol. Med vdeleženci se nahajajo načelniki inozemskih misij, vitezi Annunziatnega reda s svojimi soprogi, ministerski predsednik in vsi ministri, državni tajniki, načelniki državnih in mestnih oblastij, viši častniki armade in mornarice, predsedniki zakonodajnih zbornic s številnimi senatorji in poslanci in dvorne dame.

Ko so potihnili viharji živio-klici na kralja, je kralj ob največji tišini povzel besedo. Njegov govor je bil večkrat prekinjen od viharjih pritrdjevanj in na začetku vsprejet z navdušenimi „Živio-klici“ na kraljevsko dvojico, ki niso hoteli prenehati.

Na to sta predsednika senata in zbornice prečitala adresi zakonodajnih zbornic, ki sta bili vsprejeti z živahno pohvalo.

Konečno je govoril rimski župan Nathan, katerega govor je bil tudi ponovno prekinjen z živahno pohvalo, izlasti ko je omenil vzorno življenje kralja kakor suverena in prvega državljana Italije. Od vseh strani so zadoneli živio-klici na kralja in kraljico.

Nato se je kraljevska dvojica s kraljevimi princii poslovala in odšla iz dvorane ob ponovnih navdušenih ovacijah.

Za špalirjem vojakov, na oknih in balkonih zbrana množica ljudstva je kraljevski spreved navdušeno pozdravljala toliko, ko je odhajal na kapitol, kolikor ko se je vračal v Kvirinal.

Čim se je špalir vojakov umaknil, se je napolnil trg pred Kvirinalom z velikansko množico ljudstva, ki je viharno aklamirala kraljevsko dvojico. Kralj in kraljica sta prišla dvakrat na balkon se zahvaliti, kar je izzvalo nove viharne ovacije. Danes je bilo krasno spomladansko vreme.

RIM 27. Kralj Viktor Emanuel je imel med današnjo jubilejno slavnostjo sledeči govor:

Na Kapitolu, o katerem je rekel največji latinski pesnik, da bo večni, se zbirajo danes s svojim kraljem zastopniki parlamenta in občinskih oblastij: simbol nerazrušljive politične edinstva in krajevne svobode. Pozdravljam Vas, medtem ko oživljam spomin, na vrle junake in mučenike, katerim zahvaljujemo svojo domovino. V tem narodnem zborovanju se nam izvija obljuba, da bomo delali zato, da bo Italija vedno svobodnejša in srečnejša.

V opravičenem nemiru stremljenja za boljšimi časi, se ne sme pozabiti, da ni možno v kratkem času popraviti posledic razdora in suženjstva preživljenih stoletij. Treba se ozreti na one nesrečne globine, da se razvidi, kakih titanskih naporov je sposobna narodna duša, da spremeni usodo ponižanega ljudstva v svoboden narod, ki je ponosen na svoje pravice.

Z Rimom kakor glavnim mestom, hoče Italija mirno živeti s cerkvijo, ter zagotoviti popolno svobodo veri in znanosti.

Zavzeta za svobodo naroda, hoče Italija delovati za mir in občni napredek!!

* * *

RIM 27. Avstroogrski poslanik pri Kvirinalu je poslal ministru za unanje stvari markizu di San Giuliano noto, v kateri povodom 50-letnici ujedinjenja Italije iskreno čestita v imenu svoje vlade ter izraža najtopleje želje za srečo in blagor Italije.

RIM 27. „Agencija Stefani“ poroča, da je kralj Viktor Emanuel prejel iz Benetok od danes datiran brzojavko, v kateri mu nemški cesar in cesarica čestitata povodom 50-letnice ujedinjenja Italije.

RIM 27. Avstroogrski minister za unanje stvari grof Aehrenthal in nemški kancelar Bethman-Hollveg sta osebno čestitala markizu di San Giuliano povodom današnje slavnosti. Markiz San Giuliano se je za čestitke brzojavno zahvalil.

BELIGRAD 27. Predsednik skupščine Nikolić je v imenu iste čestital italijanski zbornici k proslavi ujedinjenja Italije.

Gita je zmajala z rameni ter se nasmejala hladno in ravnodušno.

„Protonotar se je mnogo sukal okoli tebe,“ je pristavila baronica. „To so tudi druge opazile... Kaj ne, da je fin, uglajen in pameten?“

„Seveda, a ne more me ogreti,“ je rekla Gita, „ne on, ne noben izmed njih...“

To je razjezilo baronico; jezna je bila, ker jej je Gita tako odgovorila, pa jej je takoj odvrnila:

„Seveda, tebi ne ugaja nobeden, ker še vedno misliš na onega nesrečnega.“

„Noben mu ni enak!“ je rekla Gita glasno in odločno.

„Zate je on mrtev,“ je odgovorila baronica glasneje, kakor bi kotela udušiti izbruh strasti v Gitinem srcu. „Ne govori mi več o njem, ne misli nanj! To me takoj razburja...“

Gita je vzdihnila ter obmolnila. Razgovor je prenehal, ker sta šli leč. V postelji ni mogla Gita dolgo zaspati. Najprej je mislila na to, kar jej je malo prej rekla baronica, in kar jo je še najbolj jezilo: „On je za te mrtev!“ „Ali ga ne bi mogla oživet?“ se je vpraševala Gita in za nekaj časa je bolno vzdahnila, ko so jej stopile pred oči vse težkoče, spojene s tem načrtom. Na to se je bavila z zabavo, ki jo je bila priredila, a občutila ni nikakšnega zadovoljstva. Vse je bilo lepo in sijajno.

RIM 27. Kakor poroča „Ag. Stefani“ je cesar in kralj Fran Josip brzojavno čestital kralju Viktorju Emanuelu povodom 50-letnice proglašenja italijanskega kraljstva.

Ogrski državni zbor.

BUDIMPEŠTA 27. Zbornica je nadaljevala specialno debato o proračunu. Ministerski predsednik je na izvajanja posl. Radčevića v stvari službene pragmatike izjavil, da vlada reši vprašanje v splošno pomirjenje s tem, da želi naredbenim potom uporabo madjarskega in hrvatskega jezika zavarovati primerno potrebi. (Živahna pohvala.)

Proračun je bil nato v splošnosti vsprejet za podlago specialne debate. Govorili so posl. Samuel Bakoyi, Apponyi in grof Batthyani (vsi trije Justhove stranke). Nato je bila razprava prekinjena. Prihodnja seja jutri.

Zapisnega novih ogrskih škofov.

DUNAJ 27. Cesar je danes predpoludne zapisregel novoimenovane škofo in sicer kaloškega nadškofa dr. Ivana Czernocha, rimsko-katoliškega škofa veliko-varadinskega grofa Nikolaja Szechenyi, rimsko-katoliškega škofa gjurskega dr. Leopolda Varady in rimsko-katoliškega škofa čanadskega dr. Belo Glattfelder.

Vojna med Rusijo in Kitajsko?

PETROGRAD 27. Iz Mandžurije prihajajo vznemirjajoče vesti. Rodbine ruskih uradnikov zapuščajo v masah severno Mandžurijo. Splošno sodijo, da je vojna neizogibna.

O požarni katastrofi v New-Yorku.

NEW-YORK 27. O požarni katastrofi poročajo nadalje: Smrt je našlo 141 oseb, 122 jih leži težko ranjenih v bolnišnici. Večina mrtvih so Nemci in Italijani in sicer 90% mlade deklice. Mnogo trupel je tako poglenih, da jih je spoznati le na nakitih. Oblastniše so zaukazale strogo preiskavo, da zvedo, koga zadeva krivda na katastrofi.

Požar v papirnici.

GRADEC 27. V minoli noči je izbruhnil požar v tovarni Lykam-Josefsthal v Grateinu. Požar se je zelo hitro razširil in so mogli graški gasilci že le ob trefi po noči omejiti razširjenje požarja.

Turčija.

CARIGRAD 27. Listi poročajo, da je Said Idris v zadnjih dneh zopet napadel Ebah, bil je pa odbit in je izgubil 30 mož. Said Idris se je umaknil proti Saibu.

CARIGRAD 27. General Šefket Torgut paša, ki je poveljeval predlasko ekspedicijo v Albanijo, je imenovan poveljnikom čet v Albaniji, določenih za črnogorsko mejo.

Carnegie obdaril Japonce.

LONDON 27. Iz Novega Jorka se poroča, da je daroval znani milijardar Carnegie japonskemu vseučilišču Wasada v Tokiju štiri milijone dolarjev.

London 27. Kakor poročajo iz Petrograda, se je zdravstveno stanje ruskega ministra za unanje stvari Sasonova tekem včerajšnjega dneva znatno poslabšalo.

Pariz 27. Zbornica je z 429 proti 74 glasovom dovolila proračunski provizorij za nadaljna dva meseca.

Gostje imenitni in veseli. Vsi so jo odlikovali, kar so jo le mogli, a pri vsem tem je bilo njeno srce pusto in bolno.

„On je ves drugačen mož!“ je pomislila Gita in se je, globoko vzdihnila, obrnila k steni, da bi zaspala.

Tudi baronica je premišljevala, ko je ležala v postelji. Prejšnji razgovor z Gito, jo je vedno pretrpčeval, da čuti Gita še vedno za Kristofa. Ta človek je bil še vedno nevaren Giti in njej, ki je bila na vsakega ljubosumna, ki je gledal na to, da bi si osvojil Gitino srce. Če ostane Gita še vdova, bi se moglo zgoditi, da se osvobodijo vseh družabnih predsodkov, kakor tudi njene oblasti ter se poroči s Kristofom. Ni druge pomoči, nego hitro omožiti Gito; čim prej, tem boljše; a da ona ne izgubi ničesar pri tem, jej mora dobiti moža, ki ga bo spoštovala, a ne ljubila. Tedaj obdrži ona še vedno svojo oblast nad Gito... Takšen mož za Gito bi bil protonotar Škrlec. Vstvarjen je kakor nalašč po baronici želji. Ne sovraži žensko, a se tudi ne peha za njimi. Živi samo za višje cilje in za svojo domovino. Ves dan preseda med knjigami in spisi, ali pa ima važna posvetovanja s prvimi osebami v deželi. Naj ima te posle! Gita bo še bolj svobodna, a Pundencija bo pri njej po svoji volji, kolikor bo le hotela.

(Pride še.)

PODLISTEK.

Udovica.

Povest iz 18. stoletja. — Napisal I. E. Tomić. Poslov. Štefan Klavs.

Videla boš“, je šepnila gospa velikega župana Juršića svoji prijateljici, soprogi asessorja Lukavskega, „da ga vjame v svoje mreže.“

„Saj je starejša od njega,“ je odgovorila Lukavska, „in k temu ima še odrasli hčerki.“

„A je lepa, pogled jo samo, lepša od vseh drugih je pristavila županja, a kar je glavno ima denarja, kar je dandanes redkost.“

„Utegneš imeti prav!“ je popustila Lukavska. „Vsi govore, da gleda protonotar samo za denar. Če je to res, potem je Gita kakor nalašč vstvarjena zanj.“

Plesalci so se vedno bolj razvneli, a med njimi še najbolj stari grof Sermage, ki je neutrudljivo plesal. Prisilil je tudi stare gospe, da so plesale z njim kratko turo. Naposled se mu je posrečilo, da je pridobil za ples celo Pudencijano, čeprav ni hotela ničesar slišati o plesu, trdeč grofu, da že deset let ni plesala radi svoje nade. To je bila

resnica, a vkljub temu jo je pregovoril grof, da je plesala vsaj menuet, kjer se človek toliko ne upeha.

Baronica se je dala pregovoriti. Vsi so jo začudeno gledali. Celo kartalci so prenehali igrati, da so gledali, kako pleše baronica. Ni slabo plesala, kar je sicer navadno pri debelih, korpulentnih ljudeh. A vendar jej ni ugajal ples. Usopla se je takoj ter je morala prenehati. Prisotni so odlikovali baronico z burnim ploskanjem.

„Za vruga, to ni zame!“ je rekla baronica hripaje, zvalivši se v naslonjač poleg grofice Sermage. „Tvoj mož me bi bil vsaj pustil na miru.“

„Moj mož je muhast!“ je rekla grofica, „to je stara stvar.“

Veselica pri Giti je trajala do zore, vedno enako živa in animirana. Naenkrat je nekdo spomnil goste, da zvoni k dnevu. To je bila meja v onem času vsaki zabavi.

Godec je zaprl klavir. Kartalci so zmetali karte na mizo, a oni trifolij v jedilnici je izpraznil zadnjo čašo vina v slovo.

Na baronici migljaj so prinesli efebi na velikih tasah čaše penečega punča. Vsak gost je izpraznil svojo čašo in na to so se jeli poslavljati.

Cez nekaj časa je bilo vse tiho in mirno v Gitini hiši, kjer je bilo malo pompre najživahnejše življenje.

„No, kateri ti najbolj ugaja?“ je vprašala baronica Gito, ko sta ostali sami.

Tržaško Slovenstvo, njega vodstvo in njega delo.

XII.)*

V dosedanjih člankih smo imeli pred očmi dvojno nalogo, oziroma nam je bilo doprinesti dvojen dokaz. In mislimo, da smo to svojo nalogo srečno rešili za vsakogar, ki le hoče slušati glas stvarnih argumentov in se ne daja voditi le od svojih želja in namenov. In ti naši argumenti so nepobitni, ker so — dejstva! Naše sedanje vodstvo more — če sploh kdo — klicati svojim zlohotnim kritikom: *Facta loquuntur* — dejstva govore!

Ta dejstva dokazujejo nesmiselnost stališča njih, ki na eni strani govore: „... visoko cenimo tržaško slovensko ljudstvo, ker ni kraja na Slovenskem, kjer bi bila narodna zavednost tako razvita, kakor je ravno v Trstu. ... Veselimo se, da je Trst največje slovensko mesto in hvaležni smo onim slovenskim delavskim masam v Trstu. ...“ — a ki bi hoteli na drugi strani dokazati, da je vodstvo takih zavednih mas totalno nesposobno!

Da, *facta loquuntur*! Zato so si kritiki nadeli nemogočo nalogo. In postali so pravi novodobni proroki Bileami, kajti zdrava pamet govori: če hvališ delo tržaškega Slovenstva, izrekaš hvalo vsem, ki so delali, in pred vsem izrekaš priznanje njim, ki so delavce vzgajali za delo!

Jedno — mero storjenega dela — priznavajo kritiki sami; za drugo — delež vodstva na tem delu — govori pa že zdravi človeški razum.

Naj izvršimo tu — mimogrede — čin neizogibne dolžnosti. Kritiki so skušali tudi bagatelizirati in smešiti sedanjega predsednika našega političnega društva. In ravno ta mož je pred vsem tip pravega slovenskega tržaškega meščana. Že po svojem rojstvu in vseh svojih vzgoji pravemu slovenskemu Tržičanu sta mu srce in um kakor zraščena s tržaškim Slovenstvom. Najsi najneje je to dokazal z organizacijo našega dela za zadnje ljudsko štetje. Tisoči tržaških Slovencev — mestnih in okoliških — je iskalo in našlo v tej organizaciji navodila, pouka, pomoči in obrambe. Vseposplošno se je izrekalo priznanje. In isti kritiki sami slave vspehe dela; vendar pa so skušali bagatelizirati in smešiti voditelja tega dela! A s tem so tudi priznali, da vso jasnostjo, da jim ni do objektivne resnice, ampak da jih je vodila le misel na posebne cilje ...!

Ni to nikak osebni kult, ki ga pišemo tu. Je to namreč le vršenje neizogibne dolžnosti, da dajamo zadoščenja možu, ki so ga hoteli smešiti potem, ko je — delal delo, na katerem so se uprav radovali tisoči tržaških Slovencev! Zato pravimo s polnim pravom: tudi če bi bil mož dotlej popolnoma tuj tržaškemu Slovenstvu, tudi da ni nikdar poprej niti s prstom ganil za tržaško Slovenstvo — z ogromno svoto dela, ki je je izvršil povodom ljudskega štetja, si je pridobil neoporečno pravico do priznanja!!

Pod težo logike in zdravega človeškega razuma so se kritiki zapeli v jako neprijeten položaj, iz katerega so se skušali rešiti z finto, istotako smešno, kakor so bile absurde njihove prejšnje trditve. Deliti so hoteli vso dobo prepovedanja tržaškega Slovenstva v tri razdobja: v zadnje od leta 1907 sem, ko je baje ljudstvo začelo samo delati proti volji in namenom nazadnjaškega in nesposobnega vodstva; v prvo razdobje, ko so se trudili prejšnji, že večinoma pokojni voditelji; in v razdobje sedanjega vodstva, trajajoče od konca prvega razdobja pa do leta 1907, v katerem času se ni, po njihovem ... nič delalo in nič godilo!

Neradi, ali ne moremo drugače, nego da jim damo malo pouka o onem prvem razdobju, da pokažemo kritikom, kako slave tu nekaj, kar sicer — proklinjajo kakor največjo hibo in najgriši greh Slovencev. Tako jim še najeklatantnejše dokažemo, da zgodovine tržaškega Slovenstva zadnjih petdesetletij prav čisto nič ne poznajo in da jim torej manjka glavne kvalifikacije — pravičnega in objektivnega kritika.

Gospodje so veliki radikali, neizprosni sovražniki vsakega petolinštva; nobena stvar se jim bolj ne gabi nego bizantinstvo. ... Sedaj pa naj čujejo, da hvalijo ono dobo v razvoju tržaškega Slovenstva, ko ga ni bilo shoda ali sestanka, da ne bi bili z navdušenimi živio-klici dajali izraza hvaležnosti na tem, da se sploh smemo sestajati, smatrajoč to kakor posebno milost; ono dobo, ko je slovensko gibanje dobivalo svoje oblike od ... višjih strani; ko so se prirejele slovenske ovacije enemu ... Depretisu; ko smo na izvestnih demonstracijah kričali, da nas je grlo bolelo, da se je mogel ponašati z vspehi nam sovražni vladni zistem!

Prekočljiv je predmet, da bi mogli podrobneje govoriti. Ali za razumnega je menda tudi to že dovolj. Ne prihaja pa nam na misel, da bi hoteli radi tega pisati kako obtožbo na račun tedanjih narodnih voditeljev in kaj kratiati na njihovih velikih, neprecenljivih zaslugah. Ljudje in njihova dejanja so bila in so vedno le otroci dobe, v kateri so živeli; produkt razmer, v katerih

so vzrastli in delovali. Tedaj so bili pač taki časi. Delali in ukrepali so tedanji voditelji pač tako, kakor jim je govorilo pošteno prepričanje, da bo najbolje ... Ali, ako bi bili današnji voditelji taki, bi jih — na tem ni nikakega dvoma — ravno radi tega zagrnila cela poplava ... kritike znanih kritikov!

Tudi čestitljivo osebo, ki je vse žrtvovala za narod svoj, vrgši od sebe lepo bodočnost, da dobi svobode za narodno delo — tudi osebo gospoda profesorja Mandiča so kritiki hoteli izrabljati v svoje namene. Ne vedo pa, da je ravno profesor Mandič, kakor predsednik političnega društva in vodja vsega našega gibanja ob so delovanju starejih sedanjih odbornikov političnega društva, zlomil s tisto tradicijo iz prvih dob, spoznavši, da takim načinom se ne povzpemo nikdar do krepkega polleta! Ravno profesor Mandič je zlomil tisto nesrečno tradicijo iz tistih prvih dob! In to bo gotovo med njegovimi mnogimi zaslugami zabeleženo na najčastnejšem mestu v analih borb in dela tržaškega Slovenstva!

Ljudsko štetje.

Oblasti, ki so imele posla z ljudskim štetjem, se oddihujejo: magistrat „predelava“ material v svojem statistično-anagrafičnem uradu, prijavlja najbolj zakrknjene Slovence namestništvu svetniku, ta-le jim prisoja po par kron globe, oni med njimi, ki se ne dajo niti s tem prepričati, da je hudodelstvo, če hoče v Trstu Slovenec ostati, se pritožujejo na namestništvo. Stvar je torej prišla v redni uradni tir: oblasti se oddihujejo, misleč, da jim Slovenci pri tem ljudskem štetju ne bodo več delali sitnosti.

Oblasti se motijo. Tržaški Slovenci ne pozabljajo tako hitro. Ljudstvo popraša, vedno glasneje ali obvelja takšno ljudsko štetje? ali takšne nezakonitosti ostanejo nekanizirane? ali proti takšni goljufiji ni leka?

Na političnem društvu je sedaj poskrbeti, da prašanje ljudstva dobi odgovor, ki pomiri užaljeni pravni čut, ki spravi resnico — saj v mejah oficijelne možnosti — do zmag.

Oni, ki so v mestu in okolici tako požrtvovalno pomagali, da se je ljudsko štetje v svojem pričetnem stadiju (pri izpolnjevanju naznanilnic) koliko možno izvršilo po zakonu in resnici, naj bodo pripravljeni na novo delo v odločilnem stadiju.

Falsifikatorji ljudskega štetja: obračun se bliža!

Dogodbica v uradu za ljudsko štetje v ulici Giotto.

Te dni je bil klican Fran Čevnja, stanujoč na Acquedotu št. 98 na sekcijo za ljudsko štetje v ulici Giotto. Ker je on čez dan na delu, je šla mesto njega tja žena Terezija.

Žena je prišla v urad, ter pozdravila glasno:

„Dober dan gospodje!“
Vsi so dvignili glavo, ter začeli nad njo:

P...o dio, p...a madonna, cosa la credi, che gavemo paura. P... d... p. m... ali mislite da se vas bojimo?)

Ma, vejo gospodje, tudi jaz se vas nič ne bojim, za pravico! Sicer pa ne bomo tu ničesar odpravili s kletvino. Prosim da mi gospodje povedo, zakaj so me klicali sem.

Res so privlekli na dan njeno naznanilnico.

Vprašali so jo:

Cosa vol dir: „svobodna luka“?

„Svobodna luka“ se pravi „porto franco“ — in zapomnite si za drugi pot!

Kako govorite doma?

Per zakaj!

Niso jo nič več vprašali.

„Va bene“, so rekli, „la vada in nome di Dio!“

Pod zaščito zakona!..

Na isto sekcijo, kakor zgoraj, so klicali tudi Andreja Legišo v ulici dell' Acque št. 20. Prigovarjali so mu, naj navede rajši nemščino za občevalni jezik! Potem so mu rekli, naj se še enkrat podpiše. Vzel je pero v roke, a bil vendar toliko previden, da je preje gledal, kaj naj bi podpisal. Videl je, da so mu podtaknili — belo polo!

Mož je seveda odšel, ne da bi se bil podpisal.

In ljudje, ki se poslužujejo takih sredstev, so kakor uradne osebe pod zaščito zakona!

Domače vesti.

„Slovenca“ v album. V soboto dne 18. marca je priredila zloglasna „Lega nazionale“ v Škedenju svoj tradicionalni ples. Tega plesa seveda ne bomo opisovali. Konstatujemo le, da nam razni Prijatelji, Senčiči, stari „Caratan“ — ki ga je „Piccolo“ označil kakor „un vecchio simpatico“ — jamčijo, da večina zbranih so bili poitalijanci in Slovenci. Nekaj pa nas mora zanimati. Mej darovalci za srečelov čitamo tudi ime g. kapelana Miklavčiča!! Kaj pravijo k temu izvestni gromovniki in moralisti, ki jim je naša družba sv. Cirila in Metoda preliberalna ali celo brezverska, da si ima v svojih zavodih tudi šolske

sestre in vzgaja mladino v krščanskem duhu — prav tako in nič drugače, nego nekdanj, vedno, od prvega začetka?! To je pač jasen dokaz, da je tisti pretvezni liberalizem le prazen izgovor in da je resnični vzrok sovražstvu proti sedanjemu vodstvu družbe v politični strasti in strankarski jednostranosti.

Kako pa je pri Legi, kakor kaže Miklavčičev dar? Tam se združujejo klerikanci, liberalci in ateisti! Pri Legi gotovo niso bolj verni, nego pri nas družbi. Saj prirejajo svoj tradicionalni ples v postu! A vse to ni oviralo g. kapelana Miklavčiča, da ne bi bil poklonil Legi svoj obol! Kaj bi nam rekli gospoda, ko bi mi priridili kaj takega?! Kričali bi, da je Sodoma in Gomora!...

Ne bi omenjali tega plesa. Ali pokazati smo hoteli, kako malenkostni smo ravno mi Slovenci, tudi ko gre za velike skupne narodne cilje.

Piccole banche!! Prejeli smo: Na poziv nekega dra. Lenottija z Dunaja se je zbralo minolega petka zvečer v dvorani Terscore kakih 50 bančnih uradnikov; med temi kakih 40 Lahov in Nemcev in 20 Slovanov. Če bi bili slovanski uradniki vedeli za pravi namen zborovanja, bi bili seveda poskrbeli za večjo udeležbo. Tega pa je sklicatelj pojasnil šele na sestanku, ko je rekel: da naj se v Trstu ustanovi krajna skupina „reichsvereina“. Gospod je govoril o tržaških „vročih tleh“ ter je priporočal svojim kolegom — Lahom in Nemcem, naj opuste medsebojna politična sovražstva ter naj se solidarno zavzemljejo za stanovska vprašanja!

To bi bilo lepo, prav in pravilno — samo da je gospod na nekaj pozabil. Pozabil je namreč, da ekzistira v Trstu mnogo število slovanskega bančnega uradništva in ga je moral šele opozoriti na to nekdaj od zborovalcev, češ, da je tu še nekaj družih zastopnikov di — piccole banche! — Jeden navzočih odbornikov društva jugoslovanskih uradnikov denarnih zavodov je na to pojasnil gospodom, da je jugoslovansko uradništvo že združeno v ravnokar imenovanem društvu. Istotako so odklonili pristop tvariš Čehi, izvemši par gospodov Živnostenske banke, katerih nastop je navzoče slovanske kolege skrajno neprijetno dirnil.

Gospodu dru. Lenottiju želimo obilo sreče in vspeha, a povedano mu bodi, da z ignoriranjem 150 slovanskih uradnikov tržaških od „piccole banche“ mu bo vspeh zelo podoben — ničli!

Pripomba uredništva. In — piccole banche! Žal, da nam naš dopisnik ni povedal imena moža, ki je bil avtor tega čudnega pojasnila. Sosebno interesantno bi bilo, ako bi bil mož tržaški Italijan! V tem slučaju bi navedeno pojasnilo le pričalo, da laška gospoda postajajo že otročji. Kaj družega je, nego otročje, ako kdo, ki se mu vse podira in drobi v roki in ko mu še kosi prehajajo v druge ptuje roke, govori prezirljivo o drugem, ki mu posli lepo vspejajo in širijo?! To niti zlobno ni več, ampak otročje.

Italijani v Trstu nimajo na polju bančne stroke skoro ničesar več svojega; banca popolare jim je šla, a kar je družega, je vse v oblasti ali odvisnosti od dunajskih bank! Slovani v Trstu pa imajo že vrsto bančnih zavodov, ki vsi lepo vspejajo in si zbog kulance in spretnosti, ki odklikujeta njihova vodstva, pridobivajo vedno več ugleda in zato tudi — italijanske klijentele. Če se torej gospoda Italijani vsprico tih notoričnih dejstev hočejo postavljati še v pozo velikega gospoda, ki more s prezirom gledati na druge — piccole: ali ni to (vprašamo) res le... otročje?!

Pevski večer podružnice „Glasbene Matice“ v Trstu. Kakor je bilo že poročano, priredi naša podružnica „Gl. M.“ v soboto 1. aprila pevski večer v spomin 50-letnice narodne himne „Naprej zastava Slave“ in časten večer skladatelju Davorinu Jenku.

Mej drugim bo pel možki zbor tudi našo narodno himno.

O postanku „Napreja“ piše mojster Davorin Jenko v 3. zvezku letošnjih „Novih akordov“ takole:

„Dne 16. maja 1860. leta je zložil Simon Jenko pesem „Naprej zastava Slave“. Davorin je pri neki priložnosti zaprosil Simona Jenka, da bi zložil pesem, katera bi bila pripravna za koračnico, da se poje pri izletu.

Čez nekoliko dni je dobil Davorin od prerano umrlega Simona pesem „Naprej“. Poskušal je večkrat, da jo komponira, ali ni mogel najti melodije, katera bi odgovarjala tekstu. — Ves trud je bil zaastonj.

16. maja popoldne gre v Baderjevo kavarno, ki je bila blizu vseučilišča. Tukaj je začel čitati staro „Presse“, ki je v podlistku napadala in grdila slovanski narod načinom, kateri je bil svojstven temu Slovenstvu vedno sovražnemu listu. Ta članek je Davorina tako razsrdil, da je vrgel ta list stran in šel iz kavarne. — Na ulici začne naenkrat peti tiho v sebe „Naprej zastava Slave“! Ustavlja se in ves začuden reče: Glej! tako dolgo sem se brezuspšno mučil, da bi dal napet tej pesmi, a sedaj v svoji razburjenosti vsled „Prešine“ grdnje na slovanski narod našel sem nenadoma napet pesmi: „Naprej Zastava Slave“. Davorin gre

v Prater in v gostilni „zum Hirschen“ napiše to pesem tako, kakor se še danes poje.

Prikrat se je pela v javnosti dne 22. oktobra 1860 l. na besedi „Slovenskega pevskega društva“ v dvorani pri „Sperlu“ na Dunaju v navzočnosti mnogoštevilnega slovenskega občinstva. — Njeni glasovi so elektrizovali vse navzoče občinstvo tako, da odobravanja ni hotelo biti niti konca ni kraja.

Takoj na to se je raznesla pesem po vsem Slovenskem ter je malone postala narodno blago. A tudi ostali slovanski narodi so jo brzo sprejeli, in tudi med njimi se je istotako udomačila kakor v Slovincih. Posebno Čehi in Hrvati niso pozabili pri slavnostnih prilikah na to navduševalno himno. Pruske vojne muzike so jo pri vходу in izhodu iz Češke 1866. l. svirale, a ruske vojne muzike pri vходу v Plevno, Sofijo in Kars.

Pripominjamo, da je himna „Naprej“ izšla tudi v angleškem prevodu.

Pevski večer se vrši pri pogrnjenih mizah. Po dovršenem vspredu bo pa plesni venček pevskega zbora, pri katerem bo sviral vojaški orkester. Vstopnina za člane 60 stot., za nečlane K 1.

Posebnih vabil se ne bo razpošiljevalo.

Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju je razdelilo letos že vsa do sedaj došla darila svojih dobrotnikov, tako, da je bilo primorano v tekočem mesecu vsem prisilec podpre znižati, mnogim pa celo odbiti. Prihodnji mesec pa društvo sploh ne bo moglo deliti nobenih podpor, ako društvu ne ostanejo zvesti stari dobrotniki in ne pridejo tudi novi darovalci na pomoč. Vspešno delovanje „društva“ je razvidno iz tega, da je v zadnjih petih mesecih razdelilo med zares potrebne in pridne di-jake nad 5000 K; sedaj pa žalibog ne more svoje naloge dalje vršiti brez pomoči slov. občinstva.

Darove sprejema blagajnik Ivan Luzar, nadrevident juž. žel. v p. Dunaj III. Reisnerstrasse 27.

Iz cerkvene službe. Stolni kanonik in prokanciar tukajšnje škofijske kurije dr. Karol Mecchia se je odpovedal svoji službi kakor prokanciar.

Pastirski list škofa mons. dr. Karlina. V nedeljo je bil po cerkvah združenih škofij prečitan prvi pastirski list novega škofa mons. dr. Karlina, v katerem se isti v lepih besedah predstavlja vernikom.

Iz Škedenja. — Na dopis iz Škedenja v „Edinosti“ od dne 23. marca 1911 pod naslovom „Iz torbe“ odgovarjamo neznanemu dopisniku:

Naši trgovci v obče — razun par njih — nimajo razobešenih nadpisov. Tisti pa, nad katerimi se je zgražal dopisnik, nosijo sicer slovanska imena a la Gvardijančič, Brimšek, a ne čutijo z nami in niso naši, marveč so podpiratelji Lege! Pa tudi domačini škedenjski niso.

Kar se tiče kinematografa, je stvar jednostavno taka, da kupčija ni šla, kakor tudi Italijanu, ki je kupil, ne gre že sedaj, tako, da komaj životari.

Da bi bili naši ljudje vrnili vstopnice št. Jakobške mladine, mi ni znano: ne kdo je vrnil, ne koliko je bilo vrnjenih. Ravno s tem pa je dopisnik pokazal, da ne pozna škedenjskih razmer in da niti tega ne ve, da imamo v Škedenju lastno podružnico, ki jako lepo vspeva. Najlepši dokaz za to je n. pr. čisti inkaso božičnice 400 K, potem naš C. M. ples, ki je prinesel 150 K čistega dobička. Kje pa so razni darovi, ki jih izkazuje „Edinost“? Dalje ima tudi „Vele-silo“, „Čitalnico“, novoustanovljenega „Sokola“ — sama društva, ki so si že v minulosti stekla velikih zaslug za narodno stvar, oziroma, ki so tudi sedaj največje važnosti, torej podpore vredna in — potrebna. Ravno v Škedenju nosimo pravo breme narodnega davka.

Sedaj pa še očitanja! Kjer deluje g. dopisnik, gotovo tudi ni vse popolno in brez hib. Naj torej deluje tam in naj pušča nas na miru, ki se trudimo, kolikor nam pač dovoljujejo naše duševne in finančne moči.

Iz ateljeja Ivana Zajca. Zopet smo imeli priliko občudovati dva nova umotvora v ateljeju kiparja Ivana Zajca pri sv. Ivanu. To sta kipa kralja Ljudovika in sv. Elizabete, ki bosta krasila itak že bogato frančiškansko cerkev v Ljubljani. Iz milih svetniških obrazov odseva rajska blaženost in dobrota. Ta izgled naj bi posnemale tudi druge cerkve širom naše domovine ter naj bi svoje neumetniške, neukusne in starokopitno cenene figure zamenjale s takimi pravimi umotvori! Rajše manj pa umetniško in dovršeno, nego-li obilo takih kipov, ki, mesto k pobožnosti, silijo človeka na smeh.

Tudi prejšnje Zajčevo delo, prekrasna kreacija „Vstajenje“, se že vdeluje v marmor in bo skoro dičila tihočno pokopališče v Kranji. O tem nagrobnem spomeniku, ki je uprav divna kreacija našega Zajca, se je že pisalo podrobneje; jaz pravim le toliko, da ga daleč okoli ne bo takega spomenika, kakor bo ta na družinski rakvi V. Majdiča v Kranji. Odslej bodo imeli Slovenci, ko jih privede pot v Kranj in bodo romali na Prešernov grob, prilike diviti se lepemu stvarjenju našega umetnika.

*) (Glej „Ed.“ od 14. marca t. l.) Radi raznih dogodkov, ki smo jim morali sproti slediti, smo nekoliko zaostali s to razpravo, ki jo hočemo sedaj v par številkah dovesti do zaključka. — Op. ured.

Žal, da so taka naročila le redka in da naši umetniki nimajo v domovini stalnih tal; kriv je temu narodni indiferentizem in pa to, da se daja tujcem delu prednost, če je tudi delo manj vredno.

Posledica temu je ta, da morajo naši umetniki, katerih je že tako malo, v tujino, v velika mesta: Pariz, London, Berlin itd., da se svojimi deli bogate že itak na umetninah bogata mesta.

Kdor more in ima pravega smisla za umetnost, naj se tu bolj ko nikjer drugje drži gesla: „Svoji k svojim!“, da vsak posamezni pomaga prikleniti naše umetnike na domača tla ter jim da priliko, da razvijejo svoj talent in svojo delavnost.

C. kr. poštni uradniki, ki zasmehu-jejo in žvižgajo na avstrijske zakone! Prejeli smo z dežele: Dne 26. t. m. ob 6. uri pop. sem zahteval od tržaške telefonske centrale, da me zveže z neko telefonsko številko in klical sem številko, to in to (seveda v slovenskem jeziku). Tam službujoči c. kr. uradnik ali c. kr. uradnica me je naprosil(a), naj govorim nemški (Heil Triest!) Vprašal sem (nemški) uljudno, če ni tam nikakega uradnika, ki bi znal slovenski? Veste-li, kakšen odgovor sem prejel?! Kar ostrmel sem, ko sem to čul. Odgovor je glasil ironični tako-le: „V Trstu zadostuje, da uradniki (ce) znajo nemški, italijanski in francoski, drugega ne potrebujejo!“

Za božjo voljo, kje pa smo? Mari je že Trst nemški, italijanski ali celo francoski? Ali plačujemo mi davke za vzdrževanje c. kr. uradnikov zato, da se rogajo našim ustavnim pravicam?

Nisem hotel verjeti do pičice, ko sem večkrat čital v „Edinosti“, da je c. kr. pošta v Trstu največje slavofofsko gnezdo. Sedaj verjamem, ker sem se prepričal na lastna ušesa. Ali tudi tukaj smo krivi največ sami, ker nismo dovolj odločni. Ako bi vsi Slovenci (tudi v Ljubljani!) zahtevali svoje pravice v svojem jeziku, izginiti bi morali taki c. kr. uradniki iz Trsta v Nemčijo, Italijo in (morda!) — Francijo.

Sedaj navstaja vprašanje: ali si je možno misliti, da ti c. kr. uradniki niso pro-težirani od zgoraj, ko vendar znajo, da take stvari prihajajo v javnost, a so vendar tako drzni, da na tak način žalijo našo narodnost in njeno pravo!

Opomba uredništva. Razmere na telefonski centrali so res take, da zahtevajo odločne remedure. Slični slučaj, kakor je oni gori opisani, se dogajajo dan za dnem. In tu bo treba začeti energično akcijo, da se stori kraj tem škandalom. Pred vsem pozivljamo naše ljudi: Ne kličite telefonskih števil drugič, nego slovenski! Ako ste dobili nemški ali italijanski odgovor, pokličite številko eden (prometnega voditelja telefona) in se pritožite. Enako je tudi pri javni govorilnici na glavni pošti. Uradniki ne razumejo ali nečejo razumeti slovenski in neki uradnik je imel celo poguma, da je slugi prepovedal govoriti slovenski! Da-si smo to objavili v „Edinosti“, je vendar dotični mladenič še vedno na svojem mestu. In ne le to! Zdi se, da so mu njegovi predpostavljeni dali še prav, ker pred par dnevi je bil poleg njega v uradu sluga, ki ne razume niti slovenskih števil! Temu torej niti ne treba prepovedovati slovenske govorice. To ni nič! Mi moramo začeti energično akcijo v smislu, da mora v Trstu vsak javni uradnik razumeti tudi slovenski jezik!

Slovenci! Ponovno vas pozivljamo: Kličite telefonske številke vedno slovenski. Ako ne dobite odgovora, pokličite številko eden (kontrolor) in se pritožite!

Tržaška mala kronika.

Pretep med igralci. Včeraj popoldne so igrali na kroglice v neki gostilni v Kolonji; tudi krčmar Ivo Mogorovič je bil pri partiji. Radi igre je na enkrat nastal prepri. Eden izmed družbe je zalučal kroglo krčmarju v glavo s tako silo, da mu je zlomil zatilnik. Ker je bila velika nevarnost za življenje prenesli so ga v bolnišnico. Nekaj ur potem je bil ranitelj aretiran. Policija pa noče navesti njegovega imena.

Odhod vojnih ladij. Ker je ponehala stavka mornarjev, so v nedeljo popoldne odplule vojna ladija „Karel VI“ in vse torpedovke, ki so se nahajale v naši luki. Odplula je tudi postajna ladija, križarka „Panther“.

Koledar in vreme. — Danes: Janez Kap. sp. — Jutri: Ciril škof. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 12° Cels. — Vreme včeraj: oblačno. — Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno s posamičnimi padavinami Hladni vetrovi. — V začetku še slabo potem bolje.

Društvene vesti.

Slov. akad. društvo „Adrija“ v Pragi. Na zadnjem občnem zboru si je izvolila za letni tečaj ta-le odbor: predsednik: med. Ivan Jurečko; podpredsednik: jur. Fran Rapotec; tajnik: jur. Milan Lemež; blagajnik: teh. Anton Oswald; knjižničar: teh. Drago Leskovšek; časnikar: jur. Jože Bohinjec; gospodar: teh. Anton Terčič; namestnika: Boris Šlajmer in teh. Franc Novak; preglednika: med. Bruno Weigl in teh. Franc Zelenko.

Telovadno društvo „Sokol“ v Trstu. Priporoča se bratom telovadcem jako zani-

mivo strokovno knjižico „Sokolski evangelij“ po 30 stot. komad, a vsakemu bodočemu vaditelju neobhodno potrebno knjižico „Predavanje“, prevodi iz češkega sokolskega slovstva, po 80 stot. komad.

Društvo ima še nekaj letošnjih koledarjev na razpolago po K 1.10 ter slike v veliki obliki raznih telovadnih prireditev. — Vse to se dobiva pri g. ej Bičkovi v „Nar. domu“ (glavni vhod).

Št. Jakobška Čitalnica vabi vse p. n. pevce na pevsko vajo, ki se vrši danes točno ob 8.30 zvečer.

„Delavsko konsumno društvo“ pri sv. Jakobu vabi vse svoje zadrugnike na volilni sestanek, ki se bo vršil v četrtek dne 30. marca t. l. ob 8. uri zvečer v društveni gostilni. Nadzorništvo.

Pevsko društvo „Trst“ naznanja vsem p. n. pevcem, da z ozirom na vaje, ki jih ima zbor skozi ves teden v slov. gledališču, odpade današnja redna pevka vaja. Prihodnja redna pevka vaja se bo vršila v soboto dne 30. t. m. mesto v petek.

Pevski zbor „Glasbene Matice“ v Trstu. Danes — torek — zvečer točno ob 8. uri pevka vaja za moški zbor. Jutri v sredo pa za mešani zbor. Pevovodja.

Občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu bo v nedeljo ob 2¹/₂ uri popoldne.

Nar. del. organizacija.

Predavanja v N. D. O. — Že naznani predavanja g. M. Kecskemety-a o „Jugoslovanskem vprašanju“ in o „Inteligenci in narod“ odpade vsled indispozicije g. predavatelja. Danes in jutri zvečer bo predaval tov. Slavoj Škrli iz Ljubljane o sledečih predmetih: I. „O kulturnem in socialnem razvoju človeka“. II. „O ženskem vprašanju s socialnega stališča“. — Začetek točno ob 8. uri. Vstopnina 10 vin. za osebo.

Naše gledališče.

V nedeljo, 2. aprila ob 8. uri zvečer komična opera

„KORNEVILSKI ZVONOV“.

To je prvo in največje muzikalično delo, ki je bomo videli na odru našega gledališča. Skrbno pripravljena komična opera zasluži zato našo največjo pozornost. Pričakovati je torej, da bo to nedeljo gledališka dvorana mnogo premajhna.

Od jutri dalje prodaja vstopnice vratarica „Nar. doma“.

TRŽAŠKA GLEDALIŠČA.

VERDI. — Danes repriza Straussove opere „Salomè“ z Gemmo Bellincioni v glavni ulogi.

EDEN. Dve varietetni predstavi.

DAROVL

— Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Vrdele nabrali zelo rano 19. t. m. pri Krnovu K 1.54.

— V počestčenje spomina pok. Simčiča so darovali nekateri rodoljubi iz Doline za „Simčičev sklad“ 12 kron z željo, da bi se kopersko razumništvo medsebojno razumelo.

Vesti iz Goriške.

x Avtomobilna vožnja med Gorico in Solkanom. Govori se, da se snuje neki konzorcij, ki namerava uvesti avtomobilno vožnjo za potnike med Gorico in Solkanom. Avtomobili bi baje vozili s Travnika pa do Mozetičeve gostilne v Solkanu in nazaj. Misel sama na sebi ni napačna, saj je znano, kako radi Goričani zahajajo na izprehode v Solkan, Št. Maver itd., pa tudi v kupčijskem pogledu je na tej črti velik promet.

Ker občni zbor, sklican na 27. marca t. l. ni bil sklepčen, vabi

Tržaška posojilnica in hranilnica reg. zadruga z omejenim poroštvom na

XIX. redni občni zbor

kateri bo sklepčen ob vsakem številu navzočih zadrugnikov po § 49. zadr. pravil in ki se bo vršil

v nedeljo dne 9. aprila 1911

ob 10. uri dopoldne

v veliki dvorani v lastni hiši (Piazza della Caserma šte. 2).

Dnevni red:

1. Letno poročilo in potrjenje letnega računa.
2. Razdelitev čistega dobička.
3. Poročilo o gospodarstvu z rezervnim zakladom.
4. Razni predlogi.*)
5. Volitev nadzorstva.

TRST, dne 28. marca 1911.

NAČELNIŠTVO.

§ 50. Vsak zadrugnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu. O teh predlogih pa občni zbor ne more precej sklepati, ampak le odloči, če se sploh vzamejo v pretraz, ali če se morajo izročiti posebnemu odboru, ali nadzorstvu, ali pa načelnstvu, da se o njih poroča v bodočem občnem zboru. Ti predlogi se smejo postaviti na dnevni red bodočega občnega zbora.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje g. prof. dr. F. Mühlig-a

zdravnika v Carigradu

G. J. SERRAVALLO

Trst.

ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo) je jako zanesljivo in uspešno krepilno zdravilo. Kot tako naj se toplo priporoča malokrvnim in rekonvalescentom.

CARIGRAD, 29. novembra 1903.

Dr. F. Mühlig.

Odlikovana delavnica in zaloga

sedlovja in potnih predmetov

FRIDERIK HERTAUS, TRST, ulica Stadion šte. 10.

Tržaško podporno in bralno društvo

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

na olčno nedeljo dne 9. aprila 1911 ob 2. uri in pol popoldne v društveni dvorani ul. Stadion šte. 19, 1.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Izjava pregledovalnega odbora.
5. Volitev vodstva in odbora.
6. Slučajnosti.

NB. Slučajni predlogi morajo biti naznanjeni društvenemu vodstvu vsaj 3 dni pred občajim zborom

Zobotehniški :: ateljé

Josip König

koncesionovani zobni tehnik, diplomovan dentist na dentistični akademiji v Parizu.

Trst, ul. Farneto 36, II. n. 434

Poskusite FI-GOVO KAVO „Salutin“ ki je naj-finejši in najzdravejši kavni pridatek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah. 0000

Angelj Martelanc

Trst-Barkovlje

tovarnar :: izurjen strokovnjak priporoča

svoje priznane izvrstne sardine v olju.

Sprejema naročila na sklep.

Simić & Co. - Trst

ul. S. Anastasio 8-10

OBAVLJA

Agenturske in komisijn. posle

Bavi se s prodajo kolonijalnega blaga in nakupom dež. pridelkov.

Na obroke! **JAKOB DUBINSKY** Na obroke!
TRST — ulica dell' Olmo šte. 1, II. nadstropje — Trst

Velika izbira izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga ter moške in ženske suknje. 107

UGODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE. Cene brez konkurence.

„KODAK“

Bogata izbira fot. aparatov vsake vrste.

— ZALOGA — 396

aparatur films, stekla za fotografiranje itd. glasovite svetovne tvrdke KODAK.

R. BUFFA - Trst, Corso št. 2.

EDINI ZASTOPNIK

GLASOVITE TVRDKE „LA LUMINOSA“ V GENEVI.

Čevljarska zadruga v Mirnu

pri Gorici

Prodajalnica čevljev v Trstu via Barriera vecchia 38

naznanja P. N. občinstvu v mestu in okolici, da ima vedno v svoji prodajalni VELIKO IZBERO vsakovrstnih čevljev za gospode, gospe in otroke. Dobi se tudi močne čevlje za delavce in težake vsake vrste in lastnega izdelka. Sprejemajo se naročila po meri in tudi vsakovrst. poprave. Zadruga izdeluje čevlje tudi za c. kr. vojno armado v popolno zadovoljstvo.

Goljufija v blagu in izdelovanju je izključena.

Priporoča se torej slavnemu občinstvu in okolici v slučaju potrebe, da ne zamude priti v nje prodajalno.

78

Prodajalno v Trstu, via Bar. vecchia 38

Prodajalno v Trstu, via Bar. vecchia 38

x Nabirajte prispevkov za novi otroški vrtec v Gorici! Poslopje za slovenski otroški vrtec na Blanci se že gradi; stroškov bo mnogo, in menda je vsakdo prepričan o veliki potrebi novega otroškega vrteca v tem ogroženem kraju, kjer prežijo na naše otroke ne le laške, marveč tudi nemške potujčevalnice.

Razpisano je mesto mehanikarja pri c. kr. okrožni sodnji v Gorici.

x Bicikelj je našel na poti v Dobrodoz voznik Martin Boltar iz Gorice. Kolo je iz Puchove tovarne.

Vesti iz Istre.

„K sedanji veliki borbi v Istri“. Z ozirom na članek p. n. uredništva pod gornjim naslovom z dne 25. t. m. bodi mi dovoljeno to-le v obrambo:

Ako bi se bil v dopisu „Proti ironiziranju obč. avtonomije“ „hudoval“ proti sklepu občinskega zastopnika Ozizla-Klanec, potem bi končnim besedam uredništva „Sapientni sat“ le dostavil: Tako je!

Tendenco mojega dopisa pa je le protest proti samovoljni izdaji tako važnih in izrednih odredb, ne da bi s tem sklepal jedino kompetentni občinski odbor!

Obžalujem torej, da je uredništvo ta dopis spravilo v zvezo z narodno borbo v Istri, kajti, ne pisec, ne marsikdo po deželi ni — oprostite — tako omejen, da ne bi umeval pomena in važnosti te borbe — in to tembolj, ker meči, ki se križajo v tem političnem boju, padajo kaj čisto ravno na nas po deželi!

Če se pa boj bojuje proti oligarhiji v deželi, se podobnih razmer tudi v občini trpeti ne sme!

Dostavek uredništva. Gospod dopisnik vidi, da smo lojalni tudi nasproti njemu. — Ker pa nam g. dopisnik nekako očita, kakor da nismo prav umeli tendence njegovega dopisa, — češ: da on ni proti sklepu občinskega zastopnika, marveč le proti temu, da ta sklep ni bil pravilno storjen — konstatujemo, da je tu v Trstu vsa javnost prav tako umela tendenco dopisa, kakor smo jo umeli mi, o čemer priča dejstvo, da so nekateri našinci izražali celo bojazen, da bodo Italijani oni dopis izkoristili proti sovanskim poslancem Istre!

Zaključka dopisa pa ne priobčimo, pa naj bi bil g. dopisnik še stokrat apeliral na našo lojalnost. Lojalni — da, kolikor hočete! Ali, da bi v svojem listu puščali žaliti svoje urednike — ne, dragi gospod dopisnik, tako — najvini nismo!

Žalostna obletnica. (Dopis s Kopršnice). — S tugo v srcu in grenkimi občutki se spominjamo žalostne obletnice velike železniške nesreče pri Miljah. Dne 31. marca t. l. bo ravno leto dni, ko sta ves koperski okraj in vse mesto Trst stala pod utisom grozne nesreče.

In v tej veliki nesreči žalostnega spomina zgubili smo mi Slovenci enega izmed svojih najboljših sinov. Slava bodi spominu nesrečnih žrtev, a tisočkratna slava tebi, dragi nam nepozabni Simčič, žrtvi one nesreče!

V življenju si bil nam pravi človek, blaga in dobra duša, vzor moža, ljubitelj svojega materinega jezika in spoštovatelj drugorodcev. Bil si eden izmed onih redkih sinov, ki so pripravljeni tudi trpeti za narod svoj. A danes Te ni več med nami; leto dni je že, odkar počivaš daleč proč od svoje drage rodbine. Kruta usoda je vrgla tvoj mladi cvet življenja v črno zemljo.

Truplo Tvoje je mrtvo, tam tik ob železniški progi, katera ti je vzela tvoje mlado življenje, v sv. Kancijanu pri Kopru leži zakopano, zakopan je tudi tvoj up na boljše dni svojega naroda. Življenje Tvoje je dovršeno, a Tvoj duh živi in ne izgine tako hitro.

Narod Tvoj je obljubil, da Te ne pozabi. V kraju, kjer si zapustil ta svet, zapustil si svoje male brate brez šole. — Ti malčki pa Te danes prosijo, da jim izprosiš tam gori pomoči za vzdrževanje prepotrebne jim šole, ki smo je že ustanovili v Kopru.

Da na najčastnejši način počastimo spomin blagega Simčiča, in da bodo otroci naše krvi vzgojeni v njegovem duhu, ustanovili smo po njegovem imenu v večem spomin „Simčičev sklad“ za vzdrževanje šole v Kopru. Zatorej rodoljubi! Spominjajte se Simčičevega sklada!

Dotakniti se moramo pri tej priliki tudi neprijetne okolnosti, da železniška uprava noče, oziroma ni hotela dati niti vinarja žalujoči bedni materi odškodnine. Izgubila je revica edinega sina pomočnika in vzdrževalca, vse svoje je potrosila za njega izžoljanje. A sedaj, ko ga ni več in to za nemarnost železniške uprave, se ta poslednja brani, oziroma se je branila dati odškodnino bedni rodbini!

Poleg tega so tudi drugi poškodovanci, ki po leto dni niso prejeli nikake odškodnine. Kaj čaka ta slavna železniška uprava? Živimo pač v Avstriji.

Lep narodni učitelj! — Na koperski slovenski šoli se nahaja mlad učitelj iz Kranjske. Kamor prihaja in vsepovsod se baha ter pravi: Kaj narod, kaj narod,

kaj narodnost, trebuh, trebuh, to je narodnost! Vi tukaj še ne veste, da narod je denar; da sem le jaz sit, narod naj h... vzame! Narod naj me plača, jaz ne delam nič zastonj!!!

Težko smo se določili, da svarimo mladega gospoda iz Kranjske. Vedno smo mislili, da se poboljša, a varali smo se. Teh par vrstic naj mu služi v resen memento, kajti zna se pripetiti, da mu ne da ne narod ne kranjske razmere prav nič — !!

To je le en tipičen slučaj: o priliki se zopet oglašim ter bom poročal o razvoju tukajšnjih razmer in pazno bom zasledoval širjenje kranjske kuge v naših pokrajinah.

Evo, kranjska gospoda, tu imate sad vaše renesance!!

Iz Kozine. „Občni zbor“ ženske podr. sv. Cirila in Metoda na Kozini, se ni vršil na 26. t. m., ampak se bo vršil v nedeljo dne 2. aprila t. l. ob 4. uri pop. v prostorih hotela „Kozine“ na Kozini s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednice. 2. Poročilo tajnice. 3. Poročilo blagajnice. 4. Volitev odbora. 5. Slučajnosti.

Se enkrat uljudno vabi odbor vse ude in ljubitelje družbe.

Razne vesti.

Izjemno dovoljenje duhovnikom. Iz Rima poročajo, da je papež Pij X. še za 2 leti dovolil duhovnikom v Avstriji, da morejo ostati na svojih mestih, ki so jih do sedaj zavzemali v vaških posojilnicah in v drugih denarno-gospodarskih zadrugah, neglede na prepovedi, ki so bile izdane tozadevno.

Italija prodala križarko „Umbria“. — Italijanski listi poročajo, da je italijanska mornarična uprava te dni prodala ekvadorski republik v južni Ameriki staro križarko „Umbria“ 2500 ton. vsebine za 350.000 lir.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj in s oddelkom.

Šivalni stroj se prodaja za kron 40. Ulica Cologna 13, II. nad. 627

Krojaška pomočnica išče Fran. Matis, krojaški mojster, ul. Belvedere 23, I. 560

Hiša z gostilniško koncesijo in prodajalno kruha se prodaja. Hiša ima 5 sob, kuhinjo, klet, dvorišče, vodnjak in še drugo postransko poslopje. Hiša je oddaljena 20 minut od Nabresinske postaje. Cena 14.000 kron. Naslov pove inšerati oddelku Edinosti. 556

Državni uradnik, jako resen značaj, se želi seznaniti s starejšo gospico ali vdovo brez otrok, v svrhu prirejanja skupnih izletov. V slučaju medsebojne sporazumljenosti zakon ni izključen. Samo resne ponudbe naj se pošljejo pod naslovom „Vzajemnost“ na ins. oddelku lista Edinost. 617

Išče se dober mizar delavec za pohištvo. Ulica Ferriera 30, mizar Kuret. 551

Mizar M. Majcen javlja slavnemu občinstvu, da se je preselil v ulico Belvedere 23, vogel Torquato Tasso. Obenem se priporoča za obilen obisk. 473

Hiša s 5 prostori 100 sežnjev zemljišča, voda, v Rojannu se prodaja za 7000 kron. Naslov pove Edinost. 550

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem odprl novo mlekarstvo, s prodajo domačega kruha, pive in zelenjave v ulici Ponzionino št. 5. — Za obilen obisk se priporoča F. Sluga. 548

4 ključi izgubljeni. Kdor jih prinese v naš inšerati oddelku, dobi 2 kroni. 517

Raznovrstne hiše in posestva v mestu in okolici so na prodaj pod ugodnimi pogoji. Zglasiti se je pri g. Grebenču, hišnem upravitelju v „Narodnem domu“. 487

Hiša z vrtom v bližini postaje Boršt se pod ugodnimi pogoji prodaja. Zglasiti se pri Giannacopulo, Piazza Barriera vecchia št. 7. 528

Podpisani nov lastnik naznanja, da je odprl

mesnico

v Trstu, ul. Giovanni Boccaccio št. 6
dobro preskrbljeno z domačim in graškim mesom prve vrste, kakor tudi z teletino, jančkom, perutnino in skopcičem iz Štajerskega I. vrste in po cenah brez konkurence.
Guido Gabriensich, lastnik

Naročbe za OGLASE

treba naslovljati na Inšerati oddelku „Edinosti“ poštini predal

564

Nova trgovina

z oljem, kisom in milom

z bogato izbero sveč vseh kakovosti

Pošilja se po pošti — — — **ulica Giulia t. 25.**
franko na dom. :::: Za obilen obisk se priporoča G. BIAGGINI.

Iz proste roke se prodaja ali pa v najem odda lepa

1-nadstropna hiša

s pripadajočimi gospodarskimi poslopiji, lepim skladiščem, kletjo in ledenico. Poleg hiše in pred hišo 2 sadna vrta in vrtič za zelenjavo. Na vrtu pred hišo kegljišče. V hiši je že več let dobro vpeljana trgovina z mešanim blagom, gostilna, zaloga piva, žganjetoč in trafika. Oddaljeno 10 minut od kolodvora južne železnice, na Kranjskem ob državni cesti.

Vprašati pod „Domačija“ poštno ležeče, Ljubljana.

ANTON BARUCCA

MIZARSKI MOJSTER
Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2.

Specijalist za popraviljanje
roulet na oknih.

Na željo se menjajo pasovi in zmeti.
Jamci za popolno delo in se ne boj konkurence.

TEODOR KORN

Trst, ul. Miramar št. 65
Stavbeni in galanterijski klepar. —
Pokrivač streh vsake vrste.
S PREJEMAJO SE VSAKOVRSNA
DELA IN POPRAVE
PO NIZKIH CENAH.
:: Delo dobro in zajemeno. ::
Tel. 25-26. Poslovodja: Franjo Jenko.

V najem se oddajo bicikli

Zaloga dvokoles
in šivalnih strojev rabljenih po zelo
nizki ceni in tudi na obroke.

TRST, Via Scorzeria št. 12

V. Osvaldella

Ob nedeljah in praznikih odprto do 4. pop.

Šukno in hlačevino

za moške obleke:
dobite najceneje iz jugoslov. razpošiljalne
R. Stermecki v Celju
Vzorci zastonj. :::: Vzorci zastonj.

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni
ima svoj
AMBULATORIJ
v TRSTU, v ulici San Nicolò št. 9 (nad
Jadransko banko).
Sprejema od 12. do 1. in 5.1/2 do 6.1/2 pop

Velika zaloga praznih buteljk

TRST, Via delle Ombrelle št. 5. — Telefon št. 21, Romano II.
GUIDO e UGO COEN
100.000 buteljk od šampanjca za refošk. Prodajajo in kupujejo se
buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. — Velika
zaloga buteljk od pol litra in 1 in pol litra. Domjane in stekla opletana.
Prevzamejo se depozitne na deželo. Kupuje razbito steklo vsake vrste.

Restaurant :: Würschinger

— (ex Leon d'oro) —
Trst, ulica Stadion št. 10.

Najboljše priporočen. — Dunajska kuhinja. — I. Dreherjevo pivo. — Pristna vina. — Dobra postrežba. — Senčnat vrt.

NAVADNE CENE.
Vsako nedeljo voj. koncert. — Vstop prost. Začetek ob 7. uri in pol.

Abonament na hrano dnevno K 1.50 in 2.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica
PAVEL VISINTINI
Trst, ul. Giosue Carducci 31.
Filijalka ul. S. Sebastiano 8.

Velika izbira moških
ženskih čevljev. — Po
prave se izvršujejo točno
in solidno

po zmernih cenah

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuova
(vogel Torrente) Alla città di Londra
Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke
kostumi za otroke. Povračniki, nošnje jop, kakor tudi
raznih paletotov. Obleke za dom in dolo. Delavske
obleke. Tiralski roden. Nepremotljivi plašči (pristni
uglasi). Specijaliteta: blago tu in inozemskih
tovariz. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovjši
modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah

G. De Vecchi & S. Skerl

nasledniki A. FONDA
Trst, ulica del Bosco št. 17, Trst

zaloga ovsa

klaje in otrobov.

SEN0 prve vrste po 7 K. Oves Ben po 17
K. Detelja po 7.50. Ograki oves po 19 K.
Otrobi „V“ po 15.50 K. — Po 100 kilogramov
na malo za razprodajo.

PASTILJE ZA PRSA

„Nič več kašlja“
so edino sredstvo proti kašlju, prehlajenju,
zagrtjenosti in vsem boleznim dihalnih
organov. Skatlja z navodilom 70 stotink
se dobi samo v lekarni
Praxmarer „AI DUE MORI“
Trst (mestna hiša) Tel. 377

Pozor Slovenci!

Nov veliki dohod moških, deških in otroških
oblek za poletje. Velikanski izbor blaga za
obleke po meri po cenah brez konkurence
v dobroznani trgovini

„ALLA CITTA' DI TRIESTE“

Trst, ulica Giosue Carducci št. 40 (prej Torrente)

Obleke za moške iz blaga od K 13—48
Obleke „ „ „ platna „ „ 4—18
Obleke za dečke iz blaga od K 10—28
Obleke „ „ „ platna „ „ 6—12

Velik izbor oblek za otroke od K 2.14—14.
Zaloga hlač, srajc, delavskih srajc itd. itd.

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Trst, ulica Giosue Carducci št. 40 (prej Torrente)

čevljarnica „Alla Sartorella“, Trst

VIA BARRIERA VECCHIA ŠT. 10 (NASPROTI SLADČIČARNE GATTI)

Velika izbira vsakovrstnih čevljev za
moške, ženske in otroke. — Blago iz-
vrstno in cene zmerne.